

40 фрз.

Հասցէ , Դպրամիւսն Նորատուրկեան խան

8 Մայիս, 1899

Օր նո՛ր, լուր նոր : Սա իտալիոյ նախարարու-
թեան հրաժարումը կ'ուղէք անակնկալ մը սեպե-
ցեք, կ'ուղէք Ափրիկէի և Ջինու մէջ իր բռնած
քսողաքականութեան հետեւանքը. ամէն պարա-
գայի մէջ՝ հրաժարեալ նախարարութիւնը իրական
ձախողումաժ մը և կամ խորհրդարանա-
կան ամօթալից պարտութիւն մը կրեց: Եւ զարմա-
նալի՛ բան, այդ ճիզվեաններ երկրին մէջ որ և է
նախարարութիւն՝ ըլլայ պահպանողական, ազատա-
կան, կեդրոնական կամ ծայրայեղ կուսակցութենէ
կազմուած, կարծես նախառահմանուած է արդիւ-
նաւոր ու անւական պաշտօնավարութիւն մը չունե-

են թէ «Իտալիա երկրակալութեան մասին, միւս չորս մեծ տէրութեանց չի կրնար հաւասարիլ, վասն զի իր ելեւմտական հասոյթները չեն ներեր հեռաւոր աշխարհակալութիւններ ընել և բացառիկ ծախքերով գաղթավայրեր ապրեցնել», բայց ի՞նչ է գիտէ՞ք, Մենելիքի կողմէ տրուած աղուորիկ դասին համը բերանը մնացած ըլլալով, կ'երեւայ թէ գեղին հէրիժներէն ալ յիշատակելի դաս մը առնել կը փափագէր։ Ո՞վ խոշոր խոշոր ջարդող նախարարներ, նախ և առաջ դուք ձեր ներքին գործերը կարգի գրէք, այսինքն ժողովուրդը անսուղութենէ չմեղցնելու միջոցներ մտածեցէք, երկրին ելմտական կացութիւնը բարւոքեցէք, ձեր ծովային ու ցամաքային ուժերը վերակազմեցէք և վերջապէս թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին որոշ ու ազդու քաղաքականութիւն մը ունեցէք և յետոյ մեծկակ ձեռնարկներ ընող ու ազդեցութեան չընջանալէն պահանջող տէրութեանց կարգը մը առնել ջանացէք։ Ձի մոռնանք յիշատակել սակայն թէ Իտալիոյ առ երեսս զիյանա կիւլիւնի զինակիցը եղող սէօգիւս Էապանա Անգլիան Սան-Մուրի նաւահանգիստին գրաւման միջադէպին սկիզբները թէպէտ պաշտպան կանգնեցաւ իր կիսով չափ դաշնակցին յղացած մեծամտութեանը ու չոլքազ ձեռնարկութեանը և թէ և Ձինու արտաքին գործոց նախարարութեան մօտ նպաստաւոր դիմումներ ըրաւ, սակայն երբ տեսաւ թէ այս գործէն էլէ կելիւր չա՛ մը չի կայ, ձգեց իր խալըսըզ յաճախորդը «արին ձեր ի գլուխ ձեր» ըսելով. նոյնպէս ըրաւ Գերմանիա, որուն բերնին համ տուաւ կարկանդակին էն իւղոտ կողմը եղող Շանկ-Գունկ նահանգը, իրեն չուկէտ ընելով համբաւաւոր Գիաու-Չէուն։ Իտալիոյ նախարարները՝ գլխաւորաբար վարչապետ Բելլու Զուրավարն ու արտաքին գործոց նախարար Քանէ-վարօ ծովակալը, տեսնելով որ գացած ճամբանին անել է, ամէն կողմէ յուսահատ՝ որոշեցին իրենց թքածը կամայ ակամայ լզել, որովհետեւ անառակ ու օլմա եուքմազ երեսփոխանները միշտ հաշիւ կը պահանջեն, հարցապնդումներու տեղատարաւմը տեղացներով. այնպէս որ նախարար ըլլալէ քիւսման եղող դահլիճին անդամներէն մին, ճարահատեալ կ'ատեալէ, միւսը վստահութիւն կը քարոզէ, ուրիշ մը յետաձգում կը պահանջէ և կամ կարգ մը անիմաստ ու կնճռոտ յայտարարութիւններու համար, խորհրդարանին ապահովութեան քուէ կ'ա-

ռաջարկէ։ Միւս կողմէ նախարարութիւնը՝ նկատելով որ երկնային-կայսրութիւնը բնաւ չի հաւանիր իրեն բռնած ապօրէն ընթացքին, նկատելով որ ուրիշ տէրութենէ մը օգնութիւն յուսալ պարզապէս յիմարութիւն է. ուստի միաձայն հաւանութեամբ որոշեց յանցանքը Ձինու իտալական դեսպան Պ. Մարթինոյի վրայ ձգել, վուրուս ապալընա, ահա՛ թէ ինչպէս. դեսպանը, իր կառավարութենէն հրաման ստացած էր Ձինու արտաքին գործոց նախարարութեան ծանուցագիր մը ներկայացնել, նախարար քառարկեցին թէ՛ առանց արտօնութիւն ունենալու Պ. Մարթինօ բողոքալից վերջնագիր մը տուած է Ձինու կառավարութեան, որուն հետ բարւոք յարաբերութիւն մը յառաջ բերելու տեղ, խնդիրը անյաջողութեան մատնած է։ (անկանելի սուտ մը)։ Եւ զարմանալին ո՞րն է գիտէ՞ք. — Իտալական լուսահագի նախարարութեան անդամները մտածեցին թէ գէթ մինչեւ Չատիկ և Չատիկէն վերջն ալ մինչեւ խորհրդարանին նստաշրջանի բացման օրը, կրնան կերպով մը, ոսկեզօծեալ դեղահատեր կլլեցնել, կանչուրուտող, սուրող, աթոռ քաշող, գաւազան իջեցնող և մինչեւ իսկ կռիւմարտող (այս մասին Հռոմի երեսփոխանական ժողովը հռչակ հանած է) պէլալը երեսփոխաններուն։ Արի՛ տես որ մեր վարպետորդի երեսփոխանները միտքերնին դրին Չատիկական արձակուրդէն վերջը դահլիճին գլխուն պաղ պաղ ջուրեր թափել, յոյս մեծ ունենալով որ նախարարութիւնը այս սառսռեցուցիչ տուիւն և կամպաւսան էմէլիին չկրնալով դիմանալ անպատճառ տեղի պիտի տար։ Արդէն՝ ընդհանուրին և մամուլին կարծիքը սա էր թէ՛ նախարարութիւնը հակասահմանադրական ընթացքի մը հետեւելով, անարդարանալի սխալ մը գործած էր։ Այո՛, բայց ի՞նչ ընէր. այս չինական խնդիրը լուծելու համար, երկու կերպ միայն կար, կամ այն է որ դահլիճը ամօթ ու նախատինք աչքը առնելով հրաժարելու էր և կամ կուրօրէն բաղդախնդրութեան մը մէջ նետուելու էր, հրաման տալով իր ծովակալին որպէս զի Սան-Մուրը բռնի ուժով գրաւէ։ Բնականաբար այս վերջին միջոցը չէր կրնար գործադրել, ուրեմն հրաժարեցաւ։ Աստուած նորէն տայ նորէն խընդացնէ։

Տեսնենք, յաջորդ դահլիճը ի՞նչ պիտի ընէ։

ՊԵՆՏԵ

Մ Ե Ր Պ Ա Տ Ա Ս Խ Ա Ն Ը

ՆՈՐԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՁԸ

Ձը պատասխանէիք ալ կ'ըլլար, որովհետեւ ինծի ալ ձանձրութիւն պատճառեցիք նորէն գրելու եւ քանի որ պատասխան մը տուիք, ես ալ նորէն կը գրեմ, կարդացէք ու մտիկ րէք:

Նախ կ'երեւայ թէ կարդացածնիդ չէք կրցած հասկնալ եւ այն խճրճանքը որ ինծի կը վերագրէք դուք ըրած էք, եթէ Մալէի այդ գրուածը հասկնայիք, այն ատեն չը պիտի ըսէիք Պոլսոյ ամէն եկեղեցիները կ'այցելէ Ջարմար խաչերը եւ Բէշլիքի խաչերը իմաստաւորութիւնն ալ այդ սողերուն քով դարձանք նշան մը չպիտի դնէր անգամ մըն ալ կարդացէք եւ պիտի տեսնէք որ պոռոյտը Աւագ շարթու մէջ եղած է եւ այդ ալ անկարելի բան մը չէ կարծեմ, հասկցա՞ք, պոռոյտ միայն Ջարմար խաչն է, օրինակի համար Աւագ Ուրբաթ գիշեր Մայրեկեղեցին էի եւ շիտակը ըսելով, անկէ աւելի աններդաշնակ արարողութիւն չեմ կրնար երեւակայել, բայց կ'երեւայ թէ այն գիշերը դուրսէն հիւրեր կային եւ թերեւս այդ էր պատճառը աններդաշնակ ըլլալուն, լաւ, եթէ ներդաշնակ ըլլար, փառքը երաժշտապետինը չէ՞ր, ուրեմն հաճեցէ՞ք իրեն յանձնել հակառակն ալ, որ իր իրաւունքն է:

Արուեստի կատարելութիւն կ'ըսէք դուք Բաշլիքն ձեռք, կը հասկնամ ստիկայ որ թերեւս արուեստի նրբութիւն ըլլայ, բայց ատ ըսածնիդ Մայրեկեղեցին համար չէ, այդ նրբութիւնը Օսման Պէյն քաղինոն մէջ կրնայ մտիկ ըլլալ, եւ երկրորդ այդ նրբութիւն ըսածնիդ միտակ դուք կը հասկնաք, մենք չե՞նք հասկնար:

Ձենք ուրախորդ Պ Մէհտէրեանի լաւ երաժշտապետ մը ըլլալը, աւելի ղիկքը կը դատաստարտենք Բաշլիքն ձեռք մը տալուն համար. Պ. Մէհտէրեան շատ բան գիտէ եւ կրնայ ալ շատ մը աշակերտներ ունենալ: Իսկ Մայրեկեղեցին ալ շատ բազմութիւն կ'ունենայ, սա միակ պատճառով որ բազմաձայ կեդրոնի մը մէջ կը գտնուի: Հոս տեղն է հարցնելու թէ ինչ գիտումով այդքան բազմութիւնը այդ ու կլին մէկ եկեղեցւոյ մէջ լեցուցին եւ պարագայ թողուցին միւս եկեղեցիները, Պ. երաժշտասէրը ասոր ալ պատասխան կրնայ տալ:

Պ. Մէհտէրեանի երաժշտութիւնը մտիկ ընելու համար երբ այնքան բազմութիւն կը լինայ Մայրեկեղեցին Պ. երաժշտասէրը ինչո՞ւ կ'անգիտանայ որ Արեւադալի օրեր Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին հոգեւոր մեծ նուագահանդէսի երեւոյթը կ'առնէ, նոյն իսկ Պ. Ճիւզանեանի երաժշտապետութեան ատեն. Վերջին հինգ շարթիւն այնքան կանոնաւոր էր արարողութիւնը, որ շատ յարգուած Բգիպտայի Հայրերէն մին ալ Բաշլիքն եղանակով երգելուն համար.— ըստ երաժշտասէրին՝ արուեստի նրբութեամբ— ժողովուրդը ուզեց որ Պ. Ճիւզանեան եւ իր աշակերտները երգեն, որովհետեւ ներդաշնակ էր եւ իր նախնական պարզութեանը մէջ:

Ո՛ւր է կ'ըսէք Մէհտէրեանի օրին փայլը Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ, երազ կը տեսնէք թերեւս, բայց ատոր մէջ աւելի էրած սրտի հառաչանք մը կը տեսնեմ, ինչ ըսել կ'ուզէք փայլ ըսելով, հոն Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին մէջ բազմութիւնը ամէն տարուան պէս էր եւ խնամակալութիւնը խիստ գոհ. ատիկայ մօտէն գիտենք, ինչո՞ւ աչքերնիդ չուզեր տեսնել Բերայի եկեղեցւոյն բազմութիւնը, որ լսելու համար Պ. Ճիւզանեանի երգեցողութիւնը կը խոնարհ հոն:

Բա՛նք վերջապէս, ինչո՞ւ կ'ուզէք ուրանալ Պ. Ճիւզանեանի յաջողութիւնը, չէ՞ մի որ երկուքն ալ թաշտեանի աշակերտներն են, եւ այդ յաւէտ ողբացեալ թաշտեան միշտ չէ՞ր պոռար դասի ատեն:

— «Բերաննիդ գոց կարդացէք. Բաշլի պէս մի կարդաք»:

Մեր ըսածն ալ այդ էր եւ մենք անձնականութեան խնդիր չունինք, վստահ եղիք որ երկու երաժշտապետներն ալ չենք ճանչնար, եւ մեր ըրածը դիտողութիւն մ'էր, կրնա՞ք ըսել Պ. երաժշտասէր թէ Աւագ Ուրբաթ գիշերուան արարողութիւնը ներդաշնակ էր Մայր եկեղեցին մէջ:

Ո՞վ ըսաւ ձեզի որ ամէն մարդ դժգոհ է եւ դժգոհութիւնը այնքան թանձրացած է որ խնամակալութիւնն իսկ ստիպուած է լրջօրէն նկատողութեան առնել, կը կրկնենք թէ մեր գիտցածը՝ խնամակալութիւնը միշտ գոհ է իր երաժշտապետէն:

Մենք ըսինք թէ արարողութիւնները իրենց նախնական պարզութեան մէջ թողու պէտք է. բան մը որ նոյն իսկ ողբացեալ թաշտեանի ալ փափաքն էր եւ կ'ատէր անոնք որոնք շաբաթի պէս կը կարդային. կ'ատէր, կը հասկնա՞ք Պ. երաժշտասէր:

Երբ Պ. Մէհտէրեան իր աշակերտներով կը պարծի, Ճիւզանեան ալ կրնայ պարծիլ:

Արդեօք Բերայի Ս. Յարութեան երաժշտապետն ալ Մէհտէրեանի աշակերտն է. Մաքրիգիւղի դպրապետը, որ Մէհտէրեանի աշակերտ է եւ շատ անուշ ձայն ունի, ան ալ բողոքովին կ'աւրէ արարողութիւնները Բաշլի պէս երգելով. մեր այս վիճաբանութիւնը մասնաւորներու խնդիր ըլլալէ թող դադրի եւ ընդհանուր երեւոյթ մը թող առնէ, շատ մը երաժշտապետներ— թերեւս մեծամասնութիւնը Մէհտէրեանի աշակերտ— եւ նոյն իսկ շատ մը դպիրներ, մենամոլութիւն ըրած են շաբաթի պէս երգել եւ պարզմտօրէն կը կարծեն որ արուեստի նրբութիւն է, ինչպէս կ'արծե՞ր էր երաժշտասէրը. այս մասին մեր խօսքը կը թողունք Ջարմար դպրին, անոր գնահատումը կը յարգենք Այսօր խնդիր մը կայ մէջտեղ որ է՝ շաբաթի պէս երգելու է՞թէ՞ իր աւանդական պարզութիւնով, Ճիւզանեանի կամ Մէհտէրեանի խնդիր չունինք, անոնք կրնան շատ մը աշակերտներ ունենալ. բայց ժողովուրդը, որուն ես ալ կը ձայնակցեմ, կը փափագի որ արարողութիւնները եկեղեցին մէջ պարզ եւ ներդաշնակ ըլլան, եւ մեր դպիրներուն ալ այնպէս ուսուցուի:

ԴԻՏՈՂ

Յ. Դ.— Կը հարցնենք թէ Պ. երաժշտասէրը ինչո՞ւ

Բենեդիկտը չէ բերեր Ծաղիկի անունը դնել իր յօդուածին մէջ եւ «Թերթի մը մէջ» ըսեր է, վախցեր է որ «Էրա՞նք» ըրած կ'ըլլայ: Ծաղիկի խմբագրութեան կողմէ պատիւ ունիմ զեկուցանել որ, Ծաղիկ ռէքլամի պէտք չունի. զինքը ճանչցողը գիտէ, ինք թող իր Գեղարքն նայի:

ԳԻՆԻԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Տիոնիզոս, (Բագոս) դեռ տղայ եղած ժամանակ, դէպ ի Հէլէնա ըրած մէկ ճամբորդութենէն, Նաքղիա կը վերադառնար (Հնդկաստանի քաղաք): Ճամբան շատ երկար էր. տղան պարտաւոր, յոգնութիւն առնելու համար, քարի մը վրայ նստաւ: Դալարեաց մէջ, փոքրիկ ընձիւղ մը հանգիպեցաւ աչքին որ նոր կ'ուռճանար. այնչափ գեղեցիկ երեւցաւ իրեն, որ խորհեցաւ արմատախիլ ընել եւ տանիլ իր պարտէզը տնկել: Փախիօրէն հանեց ոստիկը հողէն եւ ձեռքը բռնելով, պատրաստուեցաւ ճամբան շարունակել, բայց արեգական ճառագայթները անտանելի ջերմութիւն սփռած էին մթնոլորտին մէջ, կը վախնար որ Նաքղիա չհասած կը թառամի իր սիրուն ոստիկը: Խուզարկու նայուածք՝ առ այս չորս կողմը ժուռ ածած պահուն, թռչնոյ պարապ բոյն մը հանգիպեցաւ աչքին. տաւա զայն եւ բռնած ոստը անով տաքէն պատսպարեց փոքր ինչ. Եկու տես որ մեր փոքրիկ Հաստուծոյն ձեռքի դալարը զարմանալի արագութեամբ բողբոջելով կ'ուռճանար. այնպէս որ, վրան ծածկած թռչնի բոյնը շատ վար մնաց եւ ոստերը երկարեցան. հայեացքը իր չորս կողմը պտտեցուց եւ այս անգամ առիւծի մը որջ տեսաւ չոր խոտերէ գրեթէ հիւսուած, որ բոյնէն շատ աւելի մեծ էր, առնելով զայն ձեռքի դալարին բացը մնացած ոստերը՝ արեգական ճառագայթներէն պատսպարեց: Բայց տունը միշտ կ'երկարէր ու կը մեծնար. այնպէս որ առիւծին որջն ալ անբաւական եղաւ, արեգական ճառագայթներէն զայն սքողելու: Արդ, Տիոնիզոս, այս անգամ իշու մը կաշի գետաւ, որ առիւծի որջէն անհամեմատ մեծ էր, եւ ահա այս վերջինով, ամբողջ տունիկն վրայ գոցեց: Հասաւ վերջապէս իր քաղաքը Նաքղիա, եւ երբ պատրաստուեցաւ հողին մէջ տնկել իր գտած տունկը, տեսաւ որ ոստերը անքակտելի կերպով պատատուած էին՝ թէ թռչնի բոյնին, թէ առիւծի որջին եւ թէ իշու կաշիին. եթէ իրարմէ զատել ուզէր, սխալ վնասուէր իր տունկը. ուստի տնկեց զայն, ինչ վիճակի մէջ որ էր: Ասի որ թատուակ մէր որ շուտ մը մեծցաւ եւ որուն տուած ողկոյզները Երկրովի ողկոյզներէն անհամեմատ մեծ էին. մեծ ուրախութեամբ այգեկութ ընելով անոնցմէ չինեց առաջին զինին, եւ տուաւ մարդոց որ խմեն:

Եւ Տիոնիզոս այն ժամանակ հասկցաւ միայն թռչնի բոյնին, առիւծի որջին եւ իշու կաշիին՝ որ թատուակին վրայ ազդած տարրեր յատկութիւնները:

Երբ մարդիկ սկսէին խմել, թռչուններու նման եր-

գելու կը միտէին. եւ երբ քիչ մը աւելի խմէին, առիւծի պէս մոնչել կը սկսէին խի երբ չափը անցնէին, գըլուխին կարծքերնուն վրայ կ'իյնար, եւ էշու պէս ամբան կ'ըլլային:

Այս վէպին վաւերականութեանը կը տարակուսինք, թերեւս, բայց ճշգրտութեանը՝ շատեր իրենց անձնական գիտաւորութեամբ կը վկայեն: Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ

Տէղ-Բախէն պատմութիւնն ալ ուրիշ մէկ յօդուածով մը:

ԳԱԻԱՌԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԱՆԱԸԽԵՍ ԱՊՐԱՂԸ

Կեանքերնուդ մէջ լսած էք արդեօք թէ կայ մէկը՝ որ կ'ապրի անհոգ, անաշխատ, տաւոց երբեք խորհելու հացի խնդրոյն վրայ. քչիկ մը համբերութիւն եւ ահա սխալ կարգաւ անոր եղական նկարագիրը:

Այս բարեծաղիկ արարածը կըրտի, լայնարձակ, դուռնադեզ, ոսկեգլխակ հրուանդանով—գլուխ—, խոշոր ու խոթու աչքերով տարածուն եւ լեցուն այտերով, խայտաբղետ եւ նկարէն պերեւեշտներով, գիրուկ ու կախ կզակով եւ ժմերես դիմագծով 60նոցի ողջոյն տուող անզուգական գիմաստուեր մըն է:

Այս համով հոտովը Առուկուլեան—կրծօնեան գերդաստանէն սերած, յառաջ եկած է:

Ի սկզբան իր հոգիին մէջ տիրապետական զգացումը կար արդէն ու հիմայ առաւելապէս տիրական դիրք մը ունի իրեններուն հանդէպ, եւ երբեմն կը նըկըրտի օտարներու ալ նոյն հակամարդկային ընթացքը բռնել, ո՞ր գիտէ, թերեւս անգիտանալով թէ իրեն ծանօթ արքանեակները եղած ըլլան անոնք: Հացագործներէն որուն որ հանդիպի, ապահով եղէք որ հաց մը կը պլօրէ. մնաց որ իր տան համար հացը՝ հրամանի մը միայն կը սպասէ. ձրիակերութեան հետ շատ մտերմացած է նախանձելի կերպով:

Ահա իր օրուան գործը. միեւնոյն տեղացիները՝ հացագործ եւ ջաղացպան իրար ձգել, խնդիրները կընձառուել. եւ ապա երկուստեք գաղտնապէս գրամական հատուցման կանխիկ խոստումներ առնելով՝ ու եւ կերպով հաշտութեան միջնորդ ըլլալ. ինչպէս յայտնի է, այս եւ այսպիսիներ կը սիրեն ասորիլ պղտոր ջուրերով, որոնց յատկութիւնը պատճառ կ'ըլլայ կարելու իրենց հացը:

Մեր այս նոր գործակալը՝ ձեւակերպութիւններէ չախորժիլ, զի անգիտակ է. պարզութեան հետ, ամէն պարագայի մէջ կոշտ ու բիրտ վարմունք մ'ունի. իր ծովածաւալ խելքով «Ժողովրդային առակախօս» մըն է, մինչդեռ երբ որ եւ իցէ գիր մը տեսնէ լոյ անիմաստ, փուճ գիծ կը կարծէ, ասկէ անդին չիք կարողութիւն:

Իրաւ, է՛ն կարեւորը մոռցանք, խիստ մեծ սլաշտօն մըն ալ ունի, նուիրական պաշտօն . . . գրեթէ ամէն օր Առաջնորդարանը իրեն կը սպասէ եւ ինք ալ յու-

սակար չի թողոր՝ դարպասը բարեբաղդաբար (.)
 Ծառիկի 28—36 թիւերուն մէջ ուրուագծուած
 «Կեղծ եկեղեցասէրը» եւ «տիպար թաղականը» մտերիմ
 բարեկամն են այս «անաշխատ ապրողը»ին. հարկաւ սըր-
 տակից մարդիկ զիրար կը գտնեն, ուր որ ալ ըլլան.
 այս համաշունչներն ալ իրենց ժամադրաւոր սահմանած
 են ազգին սլաշտօնատեղին. ահա իտէալ յառաջդիմու-
 թիւն (° ° °) Ափսոս հաղար ափսոս . . . : Այս խըռ-
 պտը ալքովի զգլխիչ հեղուկը տարրալուծելու խորին ու
 վերին մասնագիտութիւնն ալ ունի. այնպէս որ կարող
 է ուրիշներու հետ մրցիլ այս մասին: Ահա դարաւերջիկ
 տիպար մըն ալ: ՀԵՏԿԱՅ

**ՍԻՐԱՀԱՐԱԿԱՆ ԹՂԹԱՅՈՒԹԵԱՆ
 ԱՊԱՀՈՎ ՓՈՒՍԴԻՒԶ ՄԸ**

Անգղիոյ մէջ ծեր վաճառականի մը գրագիրը իր
 տիրոջ աղջկանը կը սիրահարի. եւ որովհետեւ ծերուն-
 ւոյն խիստ նախանձոտ բնաւորութեան էրիւ սիրա-
 հարեալը չէին կրնար տեսակցիլ, ուստի նամակաւ տես-
 նուելու համար հետեւեալ միջոցը կը խորհին:

Ծեր վաճառականը սովորութիւն ունէր ամէն ա-
 ուաւօտ կրկնօրը վաճառատանը միջ հանելով աշխատիլ
 ու երկուշիկն ալ հագնելով վերադառնալ: Գրագիրը՝
 սիրունիին ուղղեալ նամակը գրելէ ետքը՝ զայն դնդա-
 սեղով մը կը զետեղէր կրկնօրին ներքնակողմը անանկ
 տեղ մը՝ զոր տէրը չէր կրնար տեսնել: Երբ ծերունի
 տուն վերադառնար՝ աղջիկը կ'աճապարէր կրկնօրը հա-
 նել տալու, զայն մաքրել պատճառելով եւ ուրախու-
 թեամբ կը գտնէր սիրահարին նամակը, որուն պատաս-
 խանը գրելէ եւ իր տեղը զետեղելէ ետքը, առաւօտուն
 նոյն կրկնօրը ծերունիին հազցունելով՝ ճամբայ կը հա-
 նէր. անդին գրագիրն ալ անոր դաշտտեանը կը սպասէր
 անհամբեր, որպէս զի զայն մերկացնէ նամակաբեր կրկ-
 նօրէն:

Այս ապահով եւ միանգամայն անկողտի թղթատարին
 շնորհիւ երկու սիրահարեալը դործերին կը կարգադրեն
 ու քիչ ատենէն կ'ամուսնանան: Ժամանակ մը ետքը ծե-
 րունիին կը պատմեն թէ անոր թղթատար կրկնօրին չը-
 նորհիւ նամակներ փոխանակած ու վերջապէս ամուս-
 նացած էին:

—Էհ, կ'ըսէ ծերունի. ձեզի պէս խորամանկ սիրա-
 հարեալները իրարմէ բաժնելու համար եթէ երկինքէն
 հրեշտակ ալ իջնէր՝ խեր մը չպիտի ընէ եղբր, ո՛ւր մնաց իմ
 զգուշութիւններս. բայց մի՛ մեղադրէք զիս, սիրելի դու-
 կըներս, հին առած մը կ'ըսէ թէ՝ «ծերունիներն ալ 5—6
 տարեկան սղաքներու պէս սաստիկ նախանձոտ կ'ըլլան»:

ՏՊԱՐԱՆ Կ. ՊԻՊԵՐԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Զիւմպիլլի խան քիւ 48

Տպագրական ամէն տեսակ դործեր փութով
 և խնամքով կը կատարուին: Զափաւոր գին:

Դաւառներէ յանձնարարութիւնք պէտք է
 ուղղուին թերթիս Տնօրէնութեան:

ՈՐԽՅ ԵՒ ԶԲՕՍԱՆՔ

Ո Ւ Խ Տ Ը

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Ս ՍՏԵՓԱՆՈՍ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ ՄԷՋ

Դիտած էք թէ կրօնական սէրը արականէն աւելի
 իզական սեռին վրայ ներդրած է: Մտէք ո՛ր եկեղե-
 ցին որ կ'ուզէք՝ ու հոն պիտի տեսնէք ֆէ-եքէ աւելի
 շա՛ք . . . Եւ Կեղ-ապա-ֆէ-եք որոնք կը տատանին հոն ամէն
 կիրակի, ամէն Տաղաւարի օրեր, եւ կան ընտանիքներ ու
 րոնք բեյնի համ փոխելու համար տունով տեղով, չը-
 լա-ի-ով չճո-ի-ով Խո-ա-ի-ով եւ մինչեւ իսկ նորածինով
 հեռաւոր գիւղերու եկեղեցիներ կ'երթան աղօթելու:

Իբր օրինակ հետեւինք սա բազմութեան որ դուռ
 դրացի ժողովուած Խապիւզի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին
 կ'երթան Ս. Պատրիարք Հօր քարոզը լսելու, որոնք վե-
 րադարձին Բեաղըտխանէի մածունին հետ փողոցի փո-
 չիներն ալ կուլ կուտան:

Անցեալ կիրակի Արիսողոմ աղան էրիկ կիւիկ, հարս
 ու փեսայ, թող ու աղջիկ. Տօմիցայ հանրմը՝ հասուկ
 աղջկներով, տալ ու թէյգէն: Վառիկ տուտուն, դա-
 ւալն ու քիրաճին, քիրաճին միսաֆիրը, միսաֆիրին
 զաւակը, ներսը թոռը, թոռանը պէ-մը, շէք, քանի
 մը հատ խուստախի փոխնորդ՝ Խե-եք-եք պատրաս-
 տուեցան զէպ ի Խապիւզ չուելու:

Առաւօտուն կանուխ Վառիկ տուտուն որ մահալ-
 լէին ֆա-ֆա-ա-ա կը կոչուէր, դեռ աքլորները չի խօսած
 վրան քէ-մը քաշելով փողոց ինկաւ:

—Հայտեցէ՛ք չօճուխներ, հէրիք քնանաք, հա՛ նա-
 յիմ թէզ երեսնիդ մէյմէկ ճուր զարկէք տէ, հագուելնիդ
 նայեցէք . . . :

Այս հրաւերին ամէն անոնք որ առջի իրիկունէ
 խոստացած էին կանուխ արթննալ՝ պատուհաններէն
 դուրս կախուած՝ մանչ-աղջիկ (բայց ոչ Մաքրիգիւղի)
 սկսան ներդրութիւն խնդրել ժամկոչ Վառիկ տուտունէն
 որ զիրենք կ'այպանէր:

Կէս ժամ չանցած խիտնջներու պէս տուններէն
 դուրս խուժեցին Ս. զիւղի ուխտաւորները եւ սկսան
 քե-ա-յի փոչիներուն մէջէն թաւալգլոր նաւամատոյց
 իջնել:

—Աչկդ խաղայ Գոհարիկ հանրմ, աղջկներուդ բէք
 աղուոր վայլեր է սա կարմիր պա-լա-ա-ները, դըպիսը
 բախլա թաւալախին մէջի կէ-լէ-ճէ-լ շէ-լէ-լներուն կըմա-
 նին, անինտոր ալ կուտուրու կարեր են, մատներին
 սիրեմ . . . :

—Միւսիւ Կոիկի սուռնց օթթան մալը տէ, հովա-
 նոցդ վրանին պոնէ:

—Շնորհակալ ենք Տօմիցայ հանրմ, արդէն արե-
 դակը դեռ գէնիթը չէ հասած եւ, շատ կիզիչ չէ . . .

—Աղջիկս դէյթին չըսի շէ-լէ-լէ-լ պոնէ քի չէրիք,
 խօշ բուտոսայ եալ քսեր էք արեւի աղէկ է ամա թող
 ըլլայ:

—Վառիկ տուտուս փողիներէն մի քալեր սանկ չա-
յիրը ելիր:

—Կերած խալթը, պռնած պաքը նայէ սըւոր, ինծի
մայիս է տէյի չայիրը կը հանէ կոր, է՛յ ա՛շկ օլսուն
թէրպիյէ . . . խերը տեսնաս Տոմնի հանրմ, ասանկ թէր-
պիյէլի աղջիկներուն խալթուգութիւնը մարդու չեմ ի-
տար, ես ծառքովս պիտի կարգեմ . . . համալ խաչօթն: Սը-
ւոր նայէ հէլէ . . . չայիրը ինծի հանելուդ ծեղ նայե-
ցէք քի ամէն գիշեր խօլթուս խօլթուսի քիւնէն . . .
Ինչ կը պտըտիք կոր . . . ի՛նչ է նէ, պէրանս պանալ
մի՛ տար . . . :

—Աղջիկ, աղջիկ վայեց սա ըրածնիդ, մօրերնուդ
անդը կնիկ . . . անշնորհներ քէ-լմա՛ կ'ըլլամ ծեղի հետ
տուրս մը ելլալու, քիթէս պերնէս կը պերէք . . . :

—Առաքէ՛լ աղա հայտէ՛ նայինք, էլճեղ ըրէ տէ մեզի
առապա մը սրնէ, ասանկ օր է:

—Աղէկ կասես աշիլիս լուսը, ֆախաթ ծառայա-
կանդ սարսըլմիշ կըլլիմ ու կը վախեմ, աֆ կ'անէք:

—Մայրի՛կ, նայէ քէշ կը քսուի՞ կոր:

—Սաղ թառափըդ քիչ մը վեր առ, ֆախաթ ալ
կ'երեւայ կոր:

—Քա՛ կեցէք քիչ մը սա կէնճը չայիրին վրայ նստի
տէ թող չոճոսին մէմէ մը տայ, ճաթիկ ճաթիկ կուգայ
կոր, վայ մեղքիս վրայ . . . :

Ձերկարելու համար չալիտի պատմեմ նաւամատոյցին
վրայ Վառիկ հանրմին իյնալը, չոգենաւին մէջ սիրտ
խառնուեցները, Տոմնի հանրմին պղտիկ տղուն գետինը
պառկելով ֆէֆէ կ'ուզեմ ըսելն ու լալը, Գոհարիկին
գլխարկը հովը տանիլը, կամուրջին վրայ քսակահատի մը
Վառիկ հանրմին ժամացոյցը գողնալը, Միւսիւ Կոկիկի
կոշիկները պսակելուն համար հանելով ոտկին կապելը,
խառնուել երթալու համար հրեայ նաւավարի մը հետ
ուռնեցած կոխելին, Բարսեղին ծովը իյնալը եւլն, այլ համա-
ռօսիւ յիշենք եկեղեցւոյ մէջ անցած խօսակցութիւնը:

—Քա վույ աս ի՛նչ խալապալըս է, քա հիմա ո՛ւր
պիտի նստինք, ոտիերս ճուր ինջաւ:

—Ժամկոց ախպար, բարի լուս. մեզի համար տեղ
ունի՛ս:

—Հրամանեցէ՛ք խոնրմ, հէլպէթ տեղ մը կը դըտ-
նենք:

—Ունդա՛ ունդա՛ ունդա՛ . . . :

—Քա տա պէպէ՛ծնը պերանը տուր քի սուս ըլլայ,
է՛մէլն ո՛ւր է, ղէյեք ճամբան ձգեցիր . . . :

—Աշխարհք մեր օրին պէքէյէր են քի հոս կան
տէյի, թէվէքէլի չէ քի անցած օր Մաշէկ կազէթասին
մէջը գրեր էին ան ոտանաւորը, աշկ օլսուն, թող գը-
րեն քի, քիչ մը թէրպիյէ ըլլանք . . . :

—Գոհարիկ սա չօճուխը քիչ մը կիրկդ առ, թեւերս
բրդաւ . . . :

—Քա քէլէլ ըլլալիքներ, սուս եղէք տէ մտիկ ը-
նենք, մէկ լախըռը մը իմացայ նէ առապ ըլլամ:

—Մայրիկ Կիւլիկենց հարսը նայէ, անոնք ալ եկեր
են, նայէ ի՛նչ էլէլէ շաբիսա մը տրեր է:

—Քա սուս քա՛:

—Ունդա՛ ունդա՛ ունդա՛

—Ինծի նայէ հանրմ սա չօճուխդ դուրս հանէ,
ժամը թէքէիս կը դառնայ կոր:

Էյ հայտէ, հայտէ վազ եկայ, քալեցէք, դուրս ելլանք.
մեզի պէս մարդիկը տունը չընթուկելու են ամա կէնէ
պօրտերնիս դուրս ձգենք տէյի տալաի կ'ընենք, հայտէ
աղջիկներ հօրերնուդ խապար տուէք քի կ'երթանք կոր
տէյի, սատկելիք բիճեր, ծուռնկ մը աղօթքի պիլէ մէյտան
չի տուիք:

Զ Ր Օ Ս Ա Ն Ք Ը

Ք Ե Ա Ն Ը Տ Խ Ա Ն Է Ի Մ Է Ջ

Ինծի նայէ Միւսիւ Կոկիկ սա խալթիւ կանչէ տէ
քաշալէն ըրէ, ետկը տունին հէօճէ՛ն կ'ըլլայ կ'ուզէ:

—Պանա պաք քահվէճի, պիզէ իքի իւշ հասըր, պիլ
իքի թէստի սու, երմի իքի քահվէ, տօքուզ լօքու մ կէ-
թիւ, կէլ շուրայեա բաղարլըղընէ տէլիմ տէ սօղլաւ լաֆ
օլմասըն:

—Ճանրմ բաղարլըք նէ՞ տիր, գլխատէ ալմայաճա-
ղըմ ա, նէ վէրիւսինիդ պէրէքեաթ վէրալն:

—Քա կեցի նայիմ կիտես քի պիտի ճաշնամ տա տը-
ղան, ծօ Պօղոսիկ տուն ես . . . :

—Ես եմ Վառիկ տուտու . . . :

—Մօ հոս ի՛նչ պան ունիս սնառաի շուն . . . ամա
կիտեմ քի պիտի ճաշնամ . . . մայրիկդ ի՛նչ կ'ընէ կոր
աղէկ է, քուրդ սէպէսլի էր նէ չօճիւր պերա՛ւ՝ ըռահաթ
է իշալլահ . . . :

—Քուրս մեռաւ, տուտուս ալ՛հիւանդ պառկեր է . . . :

—Հէ՛ . . . քէօռնայ աշիս, քա վտի վախ . . . :

—Պաքսանա քահվէճի:

—Կէլի՛ր . . . ամէսօս . . . :

—Էյ հայտէ նայինք չանթան ո՛ւր է, մէյմէկ հաս
նետենք:

—Բառանճեմ աղջիկս շատ հեռուները մերթաք:

—Սիզ շուրտա տուրուն տա, կիտէյիմ եօղուրտ ա-
լայըմ:

—Վառիկ տուտու կենացդ:

—Սուս աման սա կէնճին մեռնելը ինծի բէք տը-
պաւ, ամա ի՛նչ է, էրիլը չարսընին մէկը, հազար ան-
գամ եալվար եղայ քի մի՛ տար տէյի, կէնէ մտիկ չըրաւ,
քի՛մ պիլիւ հէքիմ չի պերաւ ինչըրաւ ճաշալալ:

—Մայրիկ ինծի խուշ լօխումի առ . . . :

—Տուտու սալընճալիս նստիմ պիտի, տառը փառա
տուր . . . :

—Մայրիկ չիշ ունիմ . . . :

—Հայտէ՛ շարուեցէք տէ հաց ուտենք, սա սինի պէ-
զին փոքեցէք աղջիկներ, Գեղամ տուն ալ կ'նա՛ սա շը-
ռալները եղան նէ պեր . . . :

—Մայրիկ կռնակս բան մը կը պտըտի կոր. նայէ
ի՛նչ է:

—Էկու հոս նայիմ . . . քա վույ աշիս էլլայ . . . կեցի
մերերար:

—Սա՛ նայեցէք. խոշոր իւր-իւրայի մը, չորնամ . . . :

—Քա՛ աղջիկ, նստած ելած տեղերնիդ քիչ մը տի-
փաթ ըրէք:

—Էյ ինչ է նէ անցած ըլլայ, Տօմնի հանրմ:

—Շէքէրին վրայ իրիմօն քամեցէք տէ չօճոխին տը-
ռէք, երեսին ըսէնչը մոխիր կտրեցաւ:

—Էյ հայտէ մի խաղաք, ներսիդիս օխճոռմ կուտայ
կոր, սա քաղաքը ճարթէ Թիւռ:

—Քա հացը ո՛ւր է . . . մենծ էշը ախրը մոռցանք:

—Տո՛ւր քա կիտէիմ ալայըմ . . . պաշտա ագըլ պը-
ռաքմաղլար քի, պիր քըռքայագ բաթըռառըսը տըր
չըքտը . . .

—Քա ինծի նայեցէք, չեւայ Ծաւէկին մէջի գրողը
ետեւնուս կայ տէ մեզի խաղէթան անցունէ, եանի կը
մարիմ խընտալէն . . .

—Թիւռ բէշդ ժողով տէ անանկ նստէ:

—Էյ աղջիկներ պան մը կանչեցէք տէ մտիկ ընենք
հայտէ նայիմ:

Կ'սկսին երգել . . .

Աղջիկ սերդ կամած մեղրէն ալ անուշ է
վայ վայ

Սախըն մըսեր վաղը վաղը, ան ալ ուշ է
վայ վայ

Սիրուն աղջիկ աղուոր, կը մեռնիմ կոր
խաջոր աջկիդ

Ձըլլայ թող չոր, սիրունիկ աղուոր աղ-
ջիկ մի հեռանար:

—Էյ ասորիք, զաւկներս, ասորի՛ք Աստուած մէյմէկ
խալալէ Խընդի հանէ դէմերնիդ, ասորի՛ք:

—Քա՛ ինծի նայեցէք, ան չէ ամա սահաթէն Խալալ
ունի՛ք, Խալալ եղանք ամա . . .

—Քա վո՛ւյ տասնէ . . . հայտէ՛ նայինք, ժողվըտ-
ռլնք աշխարհքին ճամբան ունինք տահա, Պողոսի՛կ նայէ
Խալալէ եկե՛ր է:

—Հոռո՞քիկ, Գոհարը իլէն Միւսիւ Կոկիլը ո՛ւր են.
չատոնց է չեմ տեսնար կոր:

—Աման տուն ալ քէ Խօհօ Ես Տօմնի հանրմ, թող
երթան ճահիլները պտտին, աստար սէրթ մըլլար հիմա
ալաֆըռանկա է:

—Ալաֆըռանկա ամա, ետկէն կուլխուս մազերը չի
բեթտեմ տէ ձալ եկայ . . .

Մեր ուխտագնացները վերջապէս ժամը տասնուկէ-
սին ճամբայ ելան Ս. դիւղը դառնալու համար: Ըսենք
սակայն թէ այդ օրուան ուխտը եւ զբօսանքը միմիայն
Գոհարիկին եւ Միւսիւ Կոկիլին Խալալէ եղան, որոնք
մինչեւ այն օրը պատուհանէ պատուհան թաշկինակե-
րով կը սիրաբանէին եւ այդ օրուան առիթէն օգուտ
քաղելով իրենց սիրային յատակագիծը շինեցին:

Տօմնի հանրմին տէքը լոյս . . .

Վ. Փ.

ՔՈՐԱՐԺԱԼԵ ՆԿԱՐ ՄԸ

Աշոտ աղան, անցեալ օր տկար ըլլալով Գատըգիւ-
ղէն Պոլիս չէր կրցած իջնալ. իրիկուան դէմ իմանալով որ
նոյն օրը պորսան բաւական գործ եղեր է իր սպասա-
ւորը կանչելով:

—Մօ՛ կարասկետ, հոս եկո՛ւր:

—Էֆէնտըմ:

—Ո՛ր իսկէլէին թէլէկրաֆիսանէն գնա՛ տէ . . .

—Հրամանքէ, Աբօսթօլի՛ն մէխանէն:

—Չէ ծօ՛, թէլէկրաֆիսանէն: Սա, ո՛ւր է, թէլ կը
զարնեն:

—Հա՛, սա չալըճիներուն ՚ղայֆէն:

—Հասկացանք, հետս եկուր . . . : (Ըսելով ծառան կը
տանի հեռագրաթիւին տակը եւ գիծը ցուցնելով):

—Աս թելերը տեսա՛ր եա, աս բռնելով կ'երթաս
մինչեւ որ . . .

—Չիմ խանի՛ աղա:

—Մօ՛ թելը բռնես կ'ըսեմնէ, ձեռքովդ չպիտի բըռ-
նես ճամբան պիտի բռնես երթաս:

—Հրամանքէ:

—Այս թելերուն վերջացած տեղը թէլէկրաֆիսանէ
է: Հոն մտիւր «Պէյօղլու թէլէկրաֆիսանէսինէ պիր թէլ
ուրուն բիացա քաչ փարա իսէ պիզէ ոլիտիրսինէր» ը-
սէ. այս ստակն ալ առ, իրենց տուր. «կիտիպ կէլմէ մէ-
սարիֆինի տէ ալըն» ըսէ:

—Հրամանք է (ըսելով ծառան կը մեկնի, եւ հե-
ռագրաթիւը աչքէ չի կորսնցունելով բաւական յառաջ
երթալէն վերջը կը պատահի որ թելերը տան մը վրայէն
անցած են, ծառան, տանը դուռը կը զարնէ):

—(Ներսէն) բիօս ինէ՛:

—Պիրապ քարուշու աչա՛րմըսըն:

—(Բանալով) թի թէլիս:

—Ձէլէպի տէտի քի թէլին եօլունու պրաքմա կիթ
օնուն իչին պունտան կէչսէք օլո՛ւր մը:

—Տէքսէռումէ էմիս: (Ըսելով դուռը գոցեցին):

Ծառան վերադառնալով եղելութիւնը պատմեց:

Աշոտ աղա բարկանալով, վերստին լաւ մը բացա-
տրեց տեղը ու նորէն ղրկեց:

Ծառան վերջապէս գտաւ հեռագրատունը եւ ներս
մտնելով պաշտօնեային:

—Էֆէնտի՛, պիզիմ չէլէպի տէտի քի, Պէյօղլունա
կիտէսին, օրտա թէլ վուրասըն, չապուք խապէրինի կէ-
թիրէսին:

—Աննամատըմ:

—Պէյ Օղլունտա թէլ վուրասըն. չապուք կէլէսին,
իչտէ պու բարայը տա եօլ խարճըղը խտէսին տէյու
վէրտի:

—Ալլահ Ալլահ, կիթ էյիճէ անլատա կէլ:

—Բէք էյի, (ըսելով կը դառնայ տուն եւ իրողու-
թիւնը կը պատմէ Աշոտ աղային, որ բարկութեամբ կը
պոռայ):

—Մօ՛ աւանակ օղլու աւանակ . . .

—Էն ալ ասպէս ասաց էֆէնտըմ:

Օ. Պ.

Հ Ա Ր Յ—Պ Ա Տ Ա Ս Ի Ս Ն

ԻՆՁ ՈՐ ԼԱԻԱԳՈՅՆ Է ՄԱՔՐԻԳԻԻՂԻ ՄԷՁ

Ո՞րն է ամէնէն աղնուական մարդը :

—Պարոն Գ . . . , որ լաւ պէշ կը խաղայ, եւ տասնութնոց երիտասարդի մը պէս շէտ կը հաղուի :

Ո՞րն է ամէնէն կալանթոն երիտասարդը :

—Պարոն Վ . . . , որ վերջին թոէնը կորսնցունելով 3 մէծիտի կառք կը վարձէ՝ իր թաղի գլխաւին ներկայ գտնուելու համար :

Ո՞րն է ամէնէն նրբամիտ պաշտօնեայն :

—Վարժարանին նորեկուկ տնտես աղբարը, որ քիչ ժամանակի մէջ իրմէ շատ աւելի բարձր պաշտօնակիցներուն նախանձը գրգռած է :

Ո՞րն է ամէնէն հեղ եւ ծանրաբարոյ մարդը :

—Նոր ընտրուած թաղականը, որմէ ամէնէն խռովարար մարդիկ կ'սկսածին . . . սրբապետ սարսափներնուն :

Ո՞րն է այն ներսիդիէն բռնկող եւ առ երեսու անտարբերութիւն կեղծող վարպետորդի երիտասարդը :

—Պարոն Լ . . . , որ տնօրէնին քեշէն կապուած վերջին աստիճան մոլեռանդ մանչ-աղջիկեան մըն է :

Ո՞րն է ամէնէն հաստատամիտ եւ սկզբունքի տէր մարդը :

—Պարոն Ն . . . , որ աւելի կը նախընտրէ չուանով մը ինքզինքը կախել, քան թէ մանչերը աղջիկներէն դատել վարժարանին մէջ :

Ո՞րն է ամէնէն գեղեցիկ եւ համակրելի կինը :

—Մանկապարտէզի տնտեսուհին :

Ո՞րն է ամէնէն նշանաւոր մտաւոր :

—Օրիորդ Ս . . . , որ մինչեւ Սկիւտար կ'երթայ յաճախորդ փնտռելու :

Ո՞րն է ամէնէն առաջին դերձակը :

—Պարոն Բ . . . , որ թաղականի մը բանթալոնը վեց մատ կարճ չինած է, կերպասը խնայելու համար :

Ո՞րն է ամէնէն ճարտար լուսանկարիչը :

—Պարոն Ա . . . , որ վաղ մը Գրեյն Լեֆան ֆոթոկլորաֆներ կը հանէ :

Ո՞րն է ամէնէն լաւ սլանդոկը :

—Թովմայէնը, ուր մարդոցմէ աւելի մուկներ կը բնակին, եւ այս պատճառաւ ձմեռները միշտ գոց կը մնայ :

Ո՞րն է ամէնէն բանուկ բիացան :

—Ձէյթինիկը, ուր սիրոյ առեւտուրը մինչեւ Պարդէշէն ունեցած :

Ո՞րն է ամէնէն կանոնաւոր փողոցը :

—Վայարանի ճամբան, եթէ երբէք Մալէկի տնօրէնութիւնը անոր խորտուգորտութիւնները «բեռքէլ» եղնէր ԵՂՈՒԱՐԴ :

ՆՈՐԵԼՈՒԿ ՆԵԳԱՐԱՆ ՄԸ

Մանօթ գրատան մը մէջ եմ . քանի մը թել սեխերով երիտասարդ մը ձեռքը գրքերու ծրար մը ներս մտաւ, դպրոցի տնօրէն մըն է եղեր «վայ քեզ դպրոց որ տնօրէնդ մանուկ է», բերած գրքերը փոխանակեց, ուրիշ գրքերու հետ. այդ միջոցին ես ալ իմ գմելիս փոխանակեցի քաջամուտ տաճկարանի մը դմելին հետ, անորը թէեւ հին բայց անգլիականին շատ ազնիւ տեսակէն էր, իմ աւտորիական վրան պաշտօն շատ «խաւա», բայց մինակ ճահալէպէ եւ «պեթէլ» կը կտէր, խօսքը մէջերնիս հրեայէ մը երկու դահեկանի գնած էի. յիշատակն խաբողին խնդութեամբ եղիցի . աման իւր չէս չչեղիմ գրավածաւ փոխանակուած գրքերուն համար գրամական պահանջում մըն ալ ըրաւ, որուն համար տնօրէնը սրտեղած սպառնալիքով մը ըսաւ «ես ալ կրնամ չինել ասկէ աւելի աղէկ հեղարան մը եւ 20 փարայի ծախելով, կէս առ կէս կը շահիմ» :

Եւ արդարեւ Կարմիր կիրակիին երկուշաբթի օրը կարմրելով դարձեւ լեկաւ գրատուն եւ «Տեսէք ինչ ազուոր նմանը չտեսնուած հեգարան մը շինեցի, ասով տաճկախօս մանուկները սլափ սորվին հայերէն, եւ հայախօսներն ալ տաճկերէն» ըսելով ձեռագիրները հանեց եւ սկսաւ կարդալ, ես ալ գրպանէս գրիչը հանելով կամացուկ մը ետին անցայ եւ սկսայ անոր ապուխտապուխական մէթոտով գրածները ընդօրինակել :

ԸՆԴՕՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԵԳԱՐԱՆԻՆ

տ—ի—տի, ր—ա—րա, տիրա տղոցը գլուխը զարնելով ուռեցու փրփրոյ :

ր—ա—ր—բար, եօղանի ասեղ Բաբէլ :

հ—ա—ւ—հաւ, էօնխմէն կիթ հաւիթ :

Եթէ տողերուն ծայրի անունները վերէն ի վար կարդալու ըլլանք, տիրացու Բարսեղն ալ հաւելիթ եղած պիտի ըլլայ :

թ—ա—թ ա . դ—ա—դա . թաղա . սըյըսըդ տնօրէններ ալ կան լաւալան :

տ—է—ր—տէր . յ—ո—վ—Յով . Տէր Յով . հ—ա—ն . հան . Տէր Յովհան, քօլածի Տիւրիւկին աղջիկը մէյ մըն ալ չի ծեծես Տէր Յովհան :

փ—ա—ս—փաս . տ—ա տա . փաստա սյիճիկն սօբան փաստաբան :

տ—ա—տա—ն—ե—նե. տանե Տէր Կարապետը եէ-
նի-Գարուի լուսարարը ծեծեց քաներէն:

ո—ր—որ. բ—ա—բա. որբա էսնաֆ դասակարգէն
տուող չի կայ մէկ տասնոց քրքանց:

խ—ն—ա—խնա. յ—ո—յո. խնայո. ղ—ա—ղա. խնա-
յողա կրթական տեսուչը չառնեք կոր ամսական խնայ-
չան:

Կը խնդրուի Կէտիկ-Փաշայի Հայր Սուրբէն որ բա-
րեհաճի հսկումի արարողութիւն մը կատարել որպէս զի
կրթական տեսուչին տանը քառացայն վրայ մանանայ
իջնայ:

կ—ո—կո. մ—ի—մի. Կոմի Տէօքմէճեան Լֆէնտի Մա-
շէկներս երբ պիտի տաս Կոմիտաս:

ՍԱՆԳԻՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆ
(Դերձակ)

ԿՈՒՏ ՄԸ ԶԸՆԵՐ

Հիմակուան ժամանակս, կեանքին մէջ բարիք չի
գործող ունեւորին յուզարկաւորութեանը առթիւ տըր-
ուած ներքողականը՝ ունկնդիր ժողովուրդին համար
կուտ մը չընեն:

Առողջութիւնը գտնելու յուսով մարդ խորապէս հի-
ւանդը օգտփոխութեան տանելը՝ կուտ մը չընեն:

Իր յաճախորդները գոհացնելու մասին թրամվէյի
ընկերութեան 1500դ. անգամ հրապարակաւ տուած
խոստումն ալ կուտ մը չընեն:

Խուլին քարոզ, կոյրին ճրագ՝ կուտ մը չընեն:

Թեթեւամիտ պարոնին մը կողմէ աղջկան մը տրուած
խոստումը կամ երդումը՝ կուտ մը չընեն:

Փորձուած չալիւսի մարդ ընելու համար տըր-
ուելիք ջանքն ու աշխատութիւնը կուտ մը չընեն:

Անօթի միւսիւ փրկֆօնկին՝ կշտացողի մը պէս ակ-
ռան մաքրելու համար ըրած ձեւերը՝ կուտ մը չընեն:

Սեւին «ապո», խեւին խրատ՝ կուտ մը չընեն:

Սրճարաններու մէջ տիրութեան ծախելը՝
կուտ մը չընեն:

Մուսա չունեցող բանաստեղծը՝ կուտ մը չընեն:

Հիմակուան ժամանակս «ուսեալ եմ, գիտուն եմ,
տանկ եմ, նանկ եմ» ըսող բայց գրպանը հինգ փարա
չունեցողը՝ կուտ մը չընեն:

Մամուս տարիքը ունեցող տիկին միջակէտին՝ գե-
ղեցկանալու մտօք մինչեւ իսկ պոչին ֆլէշ մտնել ու-
ղելը՝ կուտ մը չընեն:

Նոյնպէս, երիտասարդ երեւնալու յուսով՝ ճերմկ-
ցած պիւն ու մօրուսը խաղաղաշէն խալֆա ընելը՝
կուտ մը չընեն:

Արծաթապաշտ Տէր Յնծային արծաթասէր չեմ ը-
սելները կուտ մը չընեն:

Խօսք չի հասկնալ ուղող պէշաֆաշին խօսք հաս-
կցնելու ելնելը կուտ մը չընեն:

Մաշէկը «էբայ» կտրղալով ընթերցասիրութիւն

ծախելը կուտ մը չընեն:

Իր աննախանձելի ընթացքը պախարակելու դէմ
զորարացած՝ բարկութիւնը առած ըլլալու նպատակաւ
Մաշէկը չի կտրղալու համար Գ. Փառթիոթի տուած
խրատը կուտ մը չընեն:

Նոյնպէս, ունեցած մէկ անվայել արարքը քննա-
դատուած չի տեսնելու համար Մաշէկին բաժանորդա-
գրուել ուղելը ամենեւին՝ կուտ մը չընեն:

ԲԻԿՄԱԼԻՈՆ

ՍԱՅՂԱՍԵՐՁՆԵՐԸ

ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՆ ՎՐԱՅ

Դիչեր ըլլայ թէ ցորեկ «այլ» ըսուած բանը չունին,
պա՛ռթ պա՛ռթ, սօռալէն, կ'անցնին ու կը դառնան քնա-
նա՛ս պիտի մի, հիւա՛նդ մի ունիս, ատ «այլ» ընելուն
հոգը չէ, երէկ դիչեր ալ չգիմացայ պատուհանը բացի
«ծօ՛ չէ՞ք ասնար» ըսելու չի մնաց, կորսուեցան դացին,
կեցիր տմա վաղը հելէ փեսաս գայ, Թաղ. Խորհուրդին
պիտի զրկեմ:

—Լայնի վրադ, Թաղական Խորհուրդին ըսելով ի՞նչ
կ'ըլլայ, անոր հայրը հոգաբարձու է. Դուն ուրիշ բան
մը ըրէ, չաքաթ օրերը Մաշէկ կ'ըլլայ՝ եա . . .

—Տէր ողորմեա ուրիշ օրեր չելլա՛րդ ալ չեմ:

Աման դուն ալ Մաշէկ կ'ըսեմ նէ շէկի համար չէ,
Մաշէկ չարիվարի կաղէթասիին համար եմ. անոր գնա տէ
ատ բաները ըսէ: Տեսնաս, անցած շաբթու օրը մը կար
քի անոր մէջը, ալ ճարդուեր ենք խնտալէն, ան քանի
չըսեր մի «Նշան դաւակ, ճիվան դաւակ». լօխմակէօղ
զաւակս գա՛հ դա՛հ մըն է կը ձգենք կոր:

—Ի՛յ մեղայ, ատ զաւակները կարգացին նէ ի՞նչ ըրին:

—Ի՛նչ պիտի ընեն 0բօրին ձայնէն սկսան քնանալ,
ամա, երազնուն մէջ կը պոռան կոր եղեր, «մանչ-աղ-
ջիլը . . . չպիտի բաժնենք, չպիտի բաժնենք, չպիտի
բաժնենք:

Վասն հշդութեան
ՕՂԱԲԵՐ ՏՈՒՏՈՒ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԱԶԴ ՄԸ

Ճարտական թերթ մը հետեւեալ եզական սզդը
հրատարակեր է եղեր:

«Հիմնալի մանկամարդ աղջիկ մըն եմ, ունիմ դէմք
մը որ ծաղիկի կը նմանի, եղէգի պէս դիւրալիք հասակ
մը, ամպի պէս թեթեւ մազեր, եւ աղեղնաճեւ յօնքեր: Մե-
ծամեծ կալուածներու տեր եմ. այնպէս որ կրնամ կեան-
քս՝ ցորեկը ծաղիկ ժողվելով եւ գիշերը . . . լուսինը
զիտելով անցնել: Եթէ կայ ճարպիկ, գիտուն, գեղեցիկ
եւ ճաշակի տէր երիտասարդ մը, յանձն կառնեմ անոր
հետ ապրիլ եւ անոր համար տեղ բանալ գերեզմանիս
մէջը»:

—ԳԵԼԵ՛՛՛՛՛

«ԾԱՂԻԿ»-Ի ՊԱՏԱՍԻԱՆՆԵՐԸ

Պարտիզաւ. Գ. Տ. Մ. Ձեր յօդուածը շատ երկայն է ու չի համապատասխաներ Ծաղիկի ուղղութեան, հետեւաբար չի հրատարակուիր. գրեցէք աւելի կարճ եւ զուարճալի :

Պարտիզաւ. Մին.Յի.Յի. Կարգացէք վերի պատասխանը: Ձեր ուղած թերթերուն գինն է 36 դահեկան:

Պրոֆ. Մ. Թ. Գումարը ստանալով գոցեցինք հաշիւնդ:

Կէսարթաւ. Ի. Խ. Ա. Ձեր զրկած գումարէն 30 դահեկան յանձնեցինք Ձ. Թ.ին վեցամի. ընկալագիր կ'ստանաք: 5 դահեկան աւելի զրկած էք:

Մերթն. Տ.Ս. Ձեր զրկած գումարէն 30 դահեկան վճարեցինք Ձ. Թ.ին եւ մնացածը անցուցինք Ձեր հաշիւին:

Արաբաշաւ. Ս. Ս. Ձեր զրկած գումարը ստանալով գոցեցինք հաշիւնդ: Ձեր հարցման պատասխանը ի մօտոյ:

ԹԱՇՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց քիւ 308 Բօնֆօրսիայի դիմաց

Պատիւ ունին ծանուցանել իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց թէ իրենց վաճառատունը վերստին բացուած է, միեւնոյն տեղը, ուր կը ծախուին ըստ առաջնոյն կանանց շրջադրեալի համար ամեն տեսակ պիտոյք, Տապալէ, կոճակ, աւելի-թի, ժապաւէն, ժանեակ, եւ այլն եւ այլն. ու կանանց արդուզարդի վերաբերեալ իրեղէններ, Բարիդի առաջնակարգ գործարաններէ պատրաստուած: Այս վաճառատուն իր 25 տարուան յարատեւութեամբ արդէն արդոյ յաճախորդաց վստահութիւնը գրաւած ըլլալով աւելորդ կը համարուի կրկին յանձնարարել:

ԳՐԱՏՈՒՆ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Ձագմագնըլար, Վալիսէ Խան

Բառգիրք Անգլ.-Հայ. Վ. Զ. Յակոբեան, գին քառ-դոնէ 54, ընտիր լաթիչով 60, լոտիր թղթով 108: Գաւառական կարօտ գալորաց գին 30%:

Բառգիրք Հայ-Գաղղ. Ե. Տէմիրճիպաշեան, գրքին ետեւը յատուկ անուանոց լատիկներով, գին քառդոնէ 15, լաթակազմ 17 1/2: Կարօտ գալորաց 30% դեղէ:

Պէտք ունեցողներն ուղարկելով անուն գլխով պարտին:

ՎԱՐՁՈՒ ԳԻՒՄ

Բաց ի հայ եւ հայաստան Տաճկերէն բազմաթիւ վէպերէ, գրատան մէջ կը գտնուին Հիւկոյի, Զօլայի, եւ այլ բազմաթիւ երեւելի հեղինակաց գրքերը, հանգէսներ, ամէն տեսակ դասագրքեր, մանկավարժական պատկերազարդ գրքեր: Ուսուցիչք, ուսուցչուհիք, գրասէրք կը հրաւիրուին այցել եւ օգտուիլ առիթէն:

Թէ վաճառելի եւ թէ վարձու գրոց պայմանք մատչելի են ամէն քսակի:

Գրատունը բաց է ամէն օր, եւ պատրաստ ամէն եսակ յանձնարարութիւն կատարելու, եթէ փոխարժէքը անխիկ է:

[Հաստատեալ յամիւն 1852]

ՏՔՐ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Թ/ն 396, Մեծ - Փողոց Բերա

(Եանիի Գարեջրատան վրայի յարկը - ճիշդ Ձեպուգ-ճեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաապագայից ցաւած աղաներն մէկ անգամէն կը լեցուին, ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

Նորահնար եղանակաւ, նաւթ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական աղաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ ամենակատարեւելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնախնուութիւն:

Յ. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր), ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին:

Ա Ձ Դ

Այս անդամ կը վաճառուին մեծ ու փոքր քանակութեամբ Ազգ. Հիւանդանոցի սեպհա-կանաքառա դերձաններն հընարիչ Մեսրոպովիչի գրասենեակին որ ի Կ. Պոլիս Գաւառագո խան թիւ 1:

Այս առթիւ կը խնդրուի Արգոյ հասարակութեանն որ փութան փորձել այս դերձաններն: Փորձառու եւ մասնագէտ անձինք հաստատած են առաւելութիւնը հրապարակի վրայ գտնուած առաջնակարգ դերձաններէն:

Փորձեցէք եւ անմիջապէս պիտի տեսնէք առաւելութիւնը:

Եւ միանգամայն օգնած պիտի ըլլաք Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի հարիւրաւոր խեղճ եւ անկար պատրաստելոյ:

Բաժանորդագրութիւն [կանխիկ]

Պոլիս եւ Գաւառներ Տրկն. 50, Վեցմա 25, Եոմա 15 դ. Օտար երկիրներ » 12, » 6, » 3 ֆր Դրամի տեղ բաժնայի բուլ ալ կ'ընդունուի Գաւառներէն: Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է:

ԾԱՂԻԿԻ Խմբագրութեան եւ Վարչութեան վերաբերեալ ամէն գրութիւնք պէտք է ուղղուին Առ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԷՕԲՄԷՃԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ ԾԱՂԻԿ ԵԱԲԱԹԱԲԵՐԹԻ

Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Արտօնատէր Ա. ՍԱԲԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻԻՆ Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ

Ձիւմպիւլիւ Խան միջնայարկ Թիւ 18